

Činnosť ambulancií pneumológie a ftizeológie v SR 2016

Prehľad prináša informácie o výsledkoch zberu a spracovania údajov štatistického zisťovania – ročný výkaz o činnosti ambulancie pneumológie a ftizeológie A (MZ SR) 3-01 za rok 2016. Návratnosť bola 92,7 %. Zdrojom údajov o hlásených prípadoch tuberkulózy v danom roku je národný register pacientov s tuberkulózou spracovávaný Národným ústavom tuberkulózy, pľúcnych ochorení a hrudníkovej chirurgie vo Vyšných Hágoch.

Ambulancie pneumológie a ftizeológie evidovali v roku 2016 spolu s návštevnými službami 893 682 návštev, teda o 5 % menej ako v roku 2015. Dispenzarizovaných k 31. 12. bolo spolu 274 779 pacientov, čo predstavuje oproti predchádzajúcemu roku pokles o 2,3 %, pričom počet detí a mladistvých do 18 rokov sa zvýšil o 4 % a počet dospelých klesol o 2,6 %.

S pľúcnou a mimopľúcnou formou tuberkulózy bolo dispenzarizovaných 1 513 pacientov, po prepočítaní na 100 000 obyvateľov to je 27,8. 644 z nich bolo dispenzarizovaných v skupine PI a MI (osoby liečené antituberkulotikami s novozisteným ochorením alebo recidívou) a 869 v skupine PII a MII (osoby po ukončení liečby v skupine PI a MI). S pľúcnou mykobakteriózou bolo dispenzarizovaných 51 osôb.

Do národného registra pacientov s tuberkulózou bolo v roku 2016 nahlásených 296 prípadov, v tom 32 prípadov recidívy a 264 nových prípadov. Chorobnosť na 100 000 obyvateľov predstavovala 5,5 prípadov (6,7 u mužov a 4,2 u žien), čo je oproti roku 2015 pokles o 0,4 a oproti roku 2007 až o 7,7 prípadov. Z hľadiska územia trvalého bydliska pacienta sme vyššiu chorobnosť ako priemer za SR evidovali v Prešovskom (11,9/100 000 obyvateľov kraja), Košickom (6,7/100 000) a Trenčianskom kraji (5,9/100 000). So zvýšeným rizikom ochorenia bolo evidovaných 18 032 osôb.

Zo sledovaných netuberkulózných ochorení bolo najviac osôb dispenzarizovaných s bronchiálnou astmou. Hoci počet pacientov s týmto ochorením z dlhodobého hľadiska mierne vzrastá, oproti predchádzajúcemu roku sme zaznamenali pokles z 102 612 prípadov (1 891,0/100 000) na 99 632 (1 833,0/100 000). O 4 094 prípadov sa medziročne znížil aj počet dispenzarizovaných s chronickou obštrukčnou chorobou pľúc, pre ktorú bolo v roku 2016 v dispenzári 79 247 pacientov (1 458,0/100 000).

Na chronické choroby dolných dýchacích ciest s výnimkou astmy sa v roku 2016 liečilo 14 957 nových pacientov (275,2/100 000), pričom muži tvorili 57 %. Oproti predchádzajúcemu roku bolo menej o 3 799 nových prípadov. Astma a astmatický stav boli zistené 11 829 novým pacientom (217,6/100 000), čo je oproti roku 2015 menej o 3 658 prípadov. Pri tejto diagnóze prevažovali ženy (59 %). Pneumónia bola novodiagnostikovaná 18 227 pacientom (335,3/100 000), častejšie u mužov (53 %). Medziročný pokles počtu nových prípadov pri chronických chorobách dolných dýchacích ciest a pneumónii sa týkal predovšetkým pacientov vo vekovej kategórii 19 a viac rokov.

T 1 POČET NÁVŠTEV

Územie sídla ambulancie	Počet				Návštevná služba (lekár)	Návštevná služba (sestra)
	ambulancií	návštev pacienta v ambulancii				
		spolu	vek 0 – 18	vek 19+		
Slovenská republika	195	890 654	66 367	824 287	750	2 278
Bratislavský kraj	25	89 233	7 703	81 530	88	335
Trnavský kraj	16	98 087	520	97 567	204	339
Trenčiansky kraj	17	76 062	6 313	69 749	39	397
Nitriansky kraj	22	121 675	6 620	115 055	22	230
Žilinský kraj	21	86 877	5 101	81 776	34	261
Banskobystrický kraj	23	98 244	3 996	94 248	39	70
Prešovský kraj	30	156 377	21 326	135 051	177	416
Košický kraj	41	164 099	14 788	149 311	147	230

T 2 POČET DISPENZARIZOVANÝCH PODĽA POHLAVIA A VEKU

Územie sídla ambulancie	Dispenzarizované osoby k 31. 12. ¹⁾						
	Úhrn	muži			ženy		
		spolu	0 – 18	19+	spolu	0 – 18	19+
Slovenská republika	274 779	132 817	6 896	125 921	141 962	7 336	134 626
Bratislavský kraj	16 255	8 411	154	8 257	7 844	63	7 781
Trnavský kraj	31 629	16 032	18	16 014	15 597	20	15 577
Trenčiansky kraj	21 413	9 775	220	9 555	11 638	209	11 429
Nitriansky kraj	43 534	19 947	1 283	18 664	23 587	1 426	22 161
Žilinský kraj	29 923	15 385	1 099	14 286	14 538	1 140	13 398
Banskobystrický kraj	30 392	15 476	641	14 835	14 916	533	14 383
Prešovský kraj	59 810	26 986	2 581	24 405	32 824	3 291	29 533
Košický kraj	41 823	20 805	900	19 905	21 018	654	20 364

¹⁾ uvádzajú sa všetky dispenzarizované osoby bez ohľadu na to, aké majú ochorenie

T 3 VÝVOJ POČTU DISPENZARIZOVANÝCH S TBC A PĽÚCNOU MYKOBAKTERIÓZOU

Rok	Dispenzarizované osoby k 31. 12.							
	počet				na 100 000 obyvateľov			
	pľúcna a mimopľúcna TBC	v tom		pľúcna mykobakterióza	pľúcna a mimopľúcna TBC	v tom		pľúcna mykobakterióza
		dispenzárna skupina PI + MI	dispenzárna skupina PII + MII			dispenzárna skupina PI + MI	dispenzárna skupina PII + MII	
2007	3 439	1 286	2 153	61	63,7	23,8	39,9	1,1
2008	3 047	1 095	1 952	53	56,3	20,2	36,1	1,0
2009	2 464	891	1 573	52	45,4	16,4	29,0	1,0
2010	2 305	801	1 504	36	42,4	14,7	27,7	0,7
2011	2 164	731	1 433	27	40,0	13,5	26,5	0,5
2012	1 805	674	1 131	57	33,4	12,5	20,9	1,1
2013	2 316	946	1 370	26	42,8	17,5	25,3	0,5
2014	1 646	569	1 077	34	30,4	10,5	19,9	0,6
2015	1 560	645	915	37	28,7	11,9	16,9	0,7
2016	1 513	644	869	51	27,8	11,8	16,0	0,9

T 4 POČET DISPENZARIZOVANÝCH S TBC A PĽÚCNOU MYKOBAKTERIÓZOU PODĽA ŠPECIFIKÁCIE OCHORENIA

Diagnóza Špecifikácia ochorenia	Dispenzarizované osoby k 31. 12.		
	spolu	v tom vo veku	
		0 – 18	19+

Pľúcna TBC (A15.0 – A15.3, A16.0 – A16.2)

PI – BK mp	49	3	46
PI – BK kp	102	6	96
PI – BK (kp + mp)	112	3	109
PI – BK hp	11	–	11
PI – PCRp, GPp	61	11	50
PI – CH	6	1	5
PI – nepotvrdená	198	81	117
PII – potvrdená	506	5	501
PII – nepotvrdená	261	7	254

Mimopľúcna TBC (A15.4 – A15.9, A16.3 – A16.9, A17.0 – A19.9)

MI – BK mp	5	3	2
MI – BK kp	5	–	5
MI – BK (kp + mp)	1	–	1
MI – BK hp	10	1	9
MI – PCRp, GPp	7	–	7
MI – CH	1	–	1
MI – nepotvrdená	76	9	67
M II	102	3	99

Pľúcna mykobakterióza (A31.0)	51	1	50
-------------------------------	----	---	----

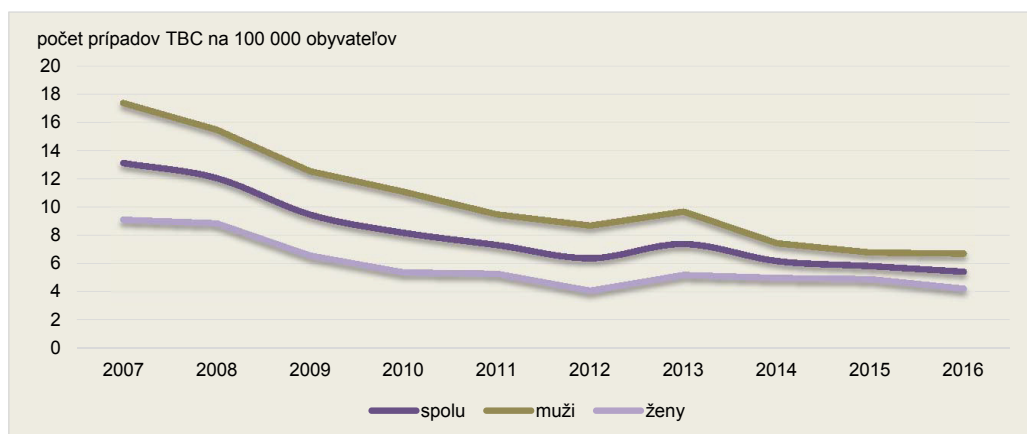
T 5 POČET DISPENZARIZOVANÝCH S TBC A PĽÚCNOU MYKOBAKTERIÓZOU V KRAJOCH

Územie sídla ambulancie	Dispenzarizované osoby k 31. 12.				Osoby so zvýšeným rizikom ochorenia	
	pľúcna a mimopľúcna TBC	v tom		pľúcna mykobakterióza	riziková skupina R1	riziková skupina R2
		dispenzárna skupina PI + MI	dispenzárna skupina PII + MII			
Slovenská republika	1 513	644	869	51	14 225	3 807
Bratislavský kraj	130	74	56	4	363	388
Trnavský kraj	61	20	41	4	3 075	280
Trenčiansky kraj	58	26	32	2	791	123
Nitriansky kraj	86	31	55	3	2 466	178
Žilinský kraj	193	72	121	6	1 738	336
Banskobystrický kraj	121	36	85	12	976	256
Prešovský kraj	612	238	374	4	1 597	904
Košický kraj	252	147	105	16	3 219	1 342

T 6 POČET PRÍPADOV TBC HLÁSENÝCH DO REGISTRA V ROKOCH 2007 – 2016

Rok	Počet prípadov			Na 100 000 obyvateľov		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
2007	708	455	253	13,1	17,4	9,1
2008	652	406	246	12,1	15,5	8,9
2009	513	330	183	9,5	12,6	6,6
2010	443	293	150	8,2	11,1	5,4
2011	399	251	148	7,3	9,5	5,3
2012	345	231	114	6,4	8,7	4,1
2013	401	256	145	7,4	9,7	5,2
2014	336	197	139	6,2	7,5	5,0
2015	317	180	137	5,9	6,8	4,9
2016	296	178	118	5,5	6,7	4,2

G 1

Zdroj: Národný register pacientov s tuberkulózou, NÚTPCHaHCH Vyšné Hágy

T 7 POČET PRÍPADOV TBC HLÁSENÝCH DO REGISTRA V ROKU 2016 V KRAJOCH

Územie trvalého bydliska pacienta	Počet prípadov				Na 100 000 obyvateľov		
	spolu	z toho recidívy	muži	ženy	spolu	muži	ženy
Slovenská republika	296	32	178	118	5,5	6,7	4,2
Bratislavský kraj	29	7	20	9	4,6	6,7	2,7
Trnavský kraj	16	3	10	6	2,9	3,7	2,1
Trenčiansky kraj	35	2	23	12	5,9	7,9	4,0
Nitriansky kraj	31	4	20	11	4,5	6,0	3,1
Žilinský kraj	15	3	10	5	2,2	3,0	1,4
Banskobystrický kraj	19	1	9	10	2,9	2,8	3,0
Prešovský kraj	98	2	58	40	11,9	14,3	9,6
Košický kraj	53	10	28	25	6,7	7,2	6,1

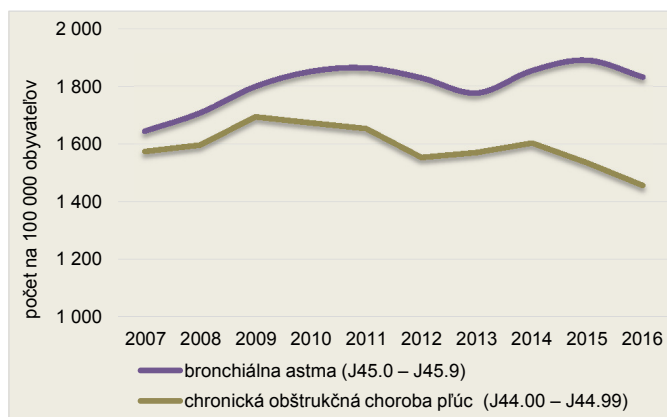
Zdroj: Národný register pacientov s tuberkulózou, NÚTPCHaHCH Vyšné Hágy

T 8 VYŠETRENIA OSÔB PODĽA VYŠETROVACEJ METÓDY

Vyšetrovacia metóda	Počet vyšetrení	z toho u osôb sledovaných pre		
		TBC	zvýšené riziko ochorenia R1 + R2	netuberkulózne ochorenia
Spirometria	357 720	507	2 617	308 592
Bronchodilatačné testy	31 921	13	148	27 218
Bronchoprovokačné testy	5 003	–	8	4 144
FENO	4 810	–	–	3 881
Bronchoskopické vyšetrenie	5 507	19	47	3 287
Bodypletyzmozografické vyšetrenie	6 876	–	–	3 045
Vyšetrenie difúznej kapacity pľúc	10 404	–	15	5 698

T 9 VÝVOJ POČTU DISPENZARIZOVANÝCH S BRONCHIÁLNOU ASTMOU A CHOCHP

Rok	Bronchiálna astma (J45.0 – J45.9)		Chronická obštrukčná choroba pľúc (J44.00 – J44.99) ¹⁾	
	počet	na 100 000 obyvateľov	počet	na 100 000 obyvateľov
2007	88 894	1 645,9	85 073	1 575,1
2008	92 486	1 708,8	86 486	1 598,0
2009	97 672	1 800,4	91 966	1 695,2
2010	100 672	1 852,2	91 023	1 674,7
2011	100 768	1 864,6	89 407	1 654,4
2012	99 017	1 830,0	84 110	1 554,5
2013	96 271	1 777,5	85 143	1 572,1
2014	100 582	1 855,3	86 979	1 604,4
2015	102 612	1 891,0	83 341	1 535,9
2016	99 632	1 833,0	79 247	1 485,0

¹⁾I. – IV. štádium CHOCHP (v roku 2015 a 2016 A – D skupina CHOCHP)**G 2**

T 10 POČET DISPENZARIZOVANÝCH K 31. 12. NA VYBRANÉ NETUBERKULÓZNE OCHORENIA

Ochorenie	Územie sídla ambulancie								
	SR	BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI
Zhubné nádory dýchacích a vnútrohrudníkových orgánov (C32.0 – C39.9)	4 764	153	712	588	517	670	582	850	692
v tom									
overené histologicky alebo cytologicky	4 027	115	627	541	415	559	524	772	474
ostatné	737	38	85	47	102	111	58	78	218
Sekundárne zhubné nádory pľúc (metastázy do pľúc) (C77.1, C78.0 – C78.3)	927	22	86	97	259	142	105	112	104
Nezhubné nádory dýchacej sústavy (D14.0 – D14.4, D15.0, D15.2, D15.7, D15.9)	1 442	47	145	113	101	185	169	234	448
Sarkoidóza (D86.0 – D86.9)	6 215	404	623	689	597	1 097	765	1 181	859
Jednoduchá, mukopurulentná a nešpecifikovaná chronická bronchitída (J41.1 a J41.8)	23 575	770	2 898	1 580	5 399	894	2 512	4 332	5 190
Chronická obštrukčná choroba pľúc (J44.00 – J44.99) ¹⁾	79 247	3 633	9 727	7 060	12 874	9 829	8 972	15 763	11 389
v tom									
skupina A	24 922	1 246	2 650	2 191	4 420	2 760	3 262	4 365	4 028
skupina B	35 055	1 430	4 781	3 023	5 157	4 525	3 555	7 532	5 052
skupina C	14 220	761	1 747	1 342	2 622	1 750	1 550	2 640	1 808
skupina D	5 050	196	549	504	675	794	605	1 226	501
Bronchiálna astma (J45.0 – J45.9)	99 632	4 962	9 642	9 271	20 553	8 545	9 631	26 568	10 460
v tom									
intermitentná	19 678	1 230	2 296	1 875	3 165	1 555	1 453	5 405	2 699
ľahká perzistujúca	34 404	2 013	2 953	3 553	6 826	2 914	3 618	9 558	2 969
stredne ťažká perzistujúca	39 061	1 467	4 032	3 344	8 393	3 481	4 146	10 194	4 004
ťažká perzistujúca	6 489	252	361	499	2 169	595	414	1 411	788
Bronchiektázie (J47)	2 610	242	302	257	389	240	286	322	572
Difúzne intersticiálne pľúcne choroby (J80 – J84.9)	5 062	405	411	596	651	777	580	878	764
Exogénna alergická alveolitída (J67.0 – J67.9)	449	7	25	54	66	85	42	136	34
Syndróm spánkové apnoe (G47.30 – G47.39)	5 813	1 772	287	122	827	433	195	246	1 931
Zápalové ochorenia pľúc a pohrudnice (absces, empyém) (J85.0 – J86.0)	4 145	271	220	619	357	341	319	842	1 176

¹⁾klasifikácia podľa GOLD 2014

G 3 VÝVOJ POČTU DISPENZARIZOVANÝCH S BRONCHIÁLNOU ASTMOU PODĽA ŠTÁDIA OCHORENIA

T 11 POČET SLEDOVANÝCH OSÔB PODĽA VEKU, POHLAVIA A VYBRANÝCH DIAGNÓZ

Vek	Pohlavie	Chronické choroby dolných dýchacích ciest				Pneumónia (J12.0 – J18.9)
		J40 – J44.99, J47		astma, status asthmaticus (J45.0 – J46)		novozistené v roku 2016
		spolu k 31. 12.	novozistené v roku 2016	spolu k 31. 12.	novozistené v roku 2016	

počet

Úhrn		107 196	14 957	108 337	11 829	18 227
0 – 18	spolu	5 360	1 238	9 062	1 429	2 338
	muži	2 843	683	4 741	785	1 272
	ženy	2 517	555	4 321	644	1 066
19+	spolu	101 836	13 719	99 275	10 400	15 889
	muži	60 619	7 788	36 541	4 021	8 328
	ženy	41 217	5 931	62 734	6 379	7 561

na 100 000 obyvateľov

Úhrn		1 972,2	275,2	1 993,2	217,6	335,3
0 – 18	spolu	505,9	116,9	855,4	134,9	220,7
	muži	523,2	125,7	872,6	144,5	234,1
	ženy	487,7	107,5	837,2	124,8	206,5
19+	spolu	2 327,2	313,5	2 268,7	237,7	363,1
	muži	2 875,2	369,4	1 733,2	190,7	395,0
	ženy	1 817,7	261,6	2 766,6	281,3	333,4

METODICKÉ POZNÁMKY

- dispenzarizovaná osoba Osoba, ktorej zdravotný stav je aktívne a systematicky sledovaný lekárom špecialistom pre chronické ochorenie s rizikom jeho zhoršovania, jej vyšetrenie a liečba. Osoba je dispenzarizovaná na základe rozhodnutia jej zdravotnej poisťovne na návrh poskytovateľa špecializovanej zdravotnej starostlivosti.
- sledovaná osoba Osoba v starostlivosti ošetrojúceho zdravotníckeho pracovníka aktívne sledovaná ošetrojúcim zdravotníckym pracovníkom pre konkrétne ochorenie alebo stav, za účelom poskytovania zdravotnej starostlivosti.

[Metodické pokyny k štatistickému zisťovaniu](#)

- PI, MI zahŕňa dispenzarizované osoby liečené antituberkulotikami na pľúcnu a mimopľúcnu tuberkulózu. Zaraďujú sa sem osoby s novozisteným ochorením alebo recidívou tuberkulózy. Osoby sa dispenzarizujú v tejto skupine počas liečenia antituberkulotikami a ďalších 6 mesiacov po skončení liečby. Osoby označené ako chronici až 12 mesiacov po negativite spúta. Potom sa preraďujú do skupiny PII.
- PII, MII zahŕňa osoby dispenzarizované po ukončení liečby na pľúcnu a mimopľúcnu tuberkulózu. Osoby sa v tejto skupine dispenzarizujú po dobu 3 rokov.
- R1 riziková skupina zahŕňa osoby pôvodne liečené na tuberkulózu alebo mykobakteriózu.
- R2 riziková skupina zahŕňa osoby, ktoré žili v dlhšie trvajúcim kontakte s chorým.

(v zmysle Odborného usmernenie MZ SR pre manažment tuberkulózy a ostatných mykobakteriôz a pre dispenzárnú starostlivosť v odbore ftizeológia)

- BK bakteriologická overenosť
 mp mikroskopicky pozitívny
 kp kultivačne pozitívny
 hp histologicky potvrdená
 CH chronický prípad
 PCR, GP amplifikačné genetické testy

- NÚTPCHaHCH Národný ústav tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie
 CHOCHP chronická obštrukčná choroba pľúc
 TBC tuberkulóza

- Ležatá čiarka (–) jav sa nevyskytoval
 Nula (o, o, o, o, oo) znamená viac ako nulu, ale menej ako najmenšiu jednotku vyjadriteľnú v tabuľke
 Bodka (.) údaj nie je k dispozícii alebo je nespoľahlivý
 z toho znamená neúplný výber položiek
 v tom znamená úplný výber položiek

- SR Slovenská republika ZI Žilinský kraj
 BL Bratislavský kraj BC Banskobystrický kraj
 TA Trnavský kraj PV Prešovský kraj
 TC Trenčiansky kraj KI Košický kraj
 NI Nitriansky kraj